

Спеціалізована вчена рада Д 26.059.01
у Національному транспортному університеті
01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1
Вченому секретарю Мельниченко О. І.

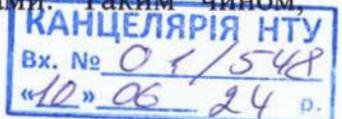
ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата технічних наук, доцента, доцента кафедри автоматизації та
комп'ютерно-інтегрованих технологій транспорту Державного університету
інфраструктури та технологій
Кульбовського Івана Івановича
на дисертаційну роботу **Алєксєєнка Олександра Валерійовича**
«Моделі та методи ризик-орієнтованого управління проектами розвитку
підприємств транспортної галузі», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами і
програмами

Актуальність теми дослідження

Дисертація здобувача наукового ступеня кандидата технічних наук Алєксєєнка Олександра Валерійовича присвячена актуальній проблемі – вирішенню науково-практичного завдання розробки моделей, методів та інструментів до ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі.

Останнім часом до процесів ідентифікації, аналізу та управління ризиками приділяють особливу увагу в контексті реалізації проектів розвитку підприємств. Це пов'язано з тим, що результат реалізації будь-якого проекту залежить від ефективності закладених у нього заходів ризик-орієнтованого управління. У сучасному світі процес будь-якого стратегічного планування пов'язаний із прогнозуванням загроз і викликів. Не виключенням є і транспортна галузь, оскільки процес перевезення вантажів тісно пов'язаний як із внутрішніми впливами, так і з зовнішніми загрозами. Таким чином,

організації, які здійснюють у своїй діяльності транспортну роботу, повинні приділяти особливу увагу саме управлінню ризиками. Проте, слід зазначити, що в проектному науковому середовищі доволі мало уваги дослідників приділено проєктам розвитку транспортних підприємств з урахуванням ризиків, що визначає актуальність обраного дисертантом дослідження.

Робота пов'язана з виконанням науково-дослідних робіт кафедри системного проєктування об'єктів транспортної інфраструктури та геодезії. Зокрема, дисертант приймав участь у 9 НДР, що були виконані відповідно планів Національного транспортного університету: «Безпека та надійність об'єктів транспортної інфраструктури в умовах невизначеності» (РК 0124U001884); Міністерства освіти і науки України: «Розробка системи управління забезпечення безпеки на авіаційному транспорті» (РК 0107U001781); Державного економіко-технологічного університету транспорту «Розробка проекту Концепції створення моніторингу залізничних транспортних процесів доставки вантажів та рекомендацій щодо технологічних зasad функціонування моніторингу процесів доставки вантажу залізничним транспортом» (0112U003145); Міністерства інфраструктури України: «Розробка Проекту Постанови КМУ «Про затвердження Порядку спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»» (РК 0105U003297); Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України: «Виконати аналіз та розробити посібник до галузевих будівельних норм з проєктування нежорсткого дорожнього одягу» (РК 0117U001961) та інших організацій.

Ступінь обґрутованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Їх достовірність і новизна.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які сформульовані у дисертації відповідають її змісту, розкривають суть обраної теми та поставленої мети, є обґрутованими та достовірними. Цей факт підтверджується адекватністю та коректністю використаних методів та

моделей ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі. Апробація наукових результатів додатково засвідчує обґрунтованість, коректність та достовірність сформульованих у роботі наукових положень, висновків і рекомендацій, що підтверджується наявними актами впровадження.

Наукова новизна результатів роботи.

Основною метою роботи було досягнення підвищення ефективності діяльності підприємств транспортної галузі шляхом розроблення моделей та методів ризик-орієнтованого управління проектами їх розвитку в умовах невизначеності. В результаті досягнення мети автором сформульовано основний науковий результат дисертації, який полягає у розробці моделей та методів до ризик-орієнтованого управління діяльністю автотранспортних підприємств в умовах невизначеності, які у сукупності націлені на обґрунтування управлінських рішень з використанням інформаційно-аналітичних систем управління, що дозволяє зменшити ризики, які виникають в процесі реалізації проектів.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи полягають у наступному:

- вперше розроблено концептуальну модель ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі, яка дозволяє сформувати підхід до обґрунтування рішень за рахунок запровадження заходів ризик-орієнтованого управління, зокрема, інформаційного моніторингу та інформаційно-аналітичних систем управління;
- вперше запропоновано метод ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі, який полягає у поєднанні використання теоретико-множинних моделей постачання вантажів та методів управління інформаційною безпекою;

- уdosконалено тезаурус з управління проєктами, який доповнено авторськими визначеннями, що стосуються сфери безпеки, ризиків та процесів доставки вантажів;
- уdosконалено модель моніторингу процесів доставки вантажів, яка на відміну від попередніх заснована на інформаційному моніторингу безпеки діяльності автотранспортних підприємств з урахуванням концептуальної моделі ризик-орієнтованого управління проєктами їх розвитку;
- одержали подальший розвиток теоретико-множинні моделі моніторингу процесів діяльності автотранспортних підприємств;
- одержала подальший розвиток модель інформаційного моніторингу та управління безпекою на транспорті, що базується на застосуванні інформаційно-аналітичних систем.

Практичне значення одержаних результатів дисертатійної роботи

Результати дослідження автором були коректно використані при розробленні Посібника до галузевих будівельних норм з проєктування нежорсткого дорожнього одягу (В.2.3-37641918-559:2019) в частині виконання транспортної роботи при переміщенні будівельних матеріалів, Рекомендацій по створенню системи безпеки транспорту (безпеки руху, польотів, судноплавства, безпеки при актах незаконного втручання, екологічної безпеки, 2006 р.), проєкту Постанови КМУ «Про затвердження Порядку спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів» (дата прийняття 31.10.2007 р. N 1285, шифр документа – 1285-2007-п).

Відповідно до роботи та автореферату апробація досліджень відбулася на базі ПРАТ «ДТЕК Київські Електромережі», ПП «Парк Нових Технологій», ТОВ «ІНЖІНДУСТРІЯ», ТОВ «НВЦ «Дорбудтехнологія»» (відповідні довідки знаходяться у додатках дисертації). Деякі елементи досліджень були використані в освітньому процесі Національного транспортного університету, зокрема, для навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 124 Системний аналіз (ОПП «Системний аналіз у

транспортній інфраструктурі»), дисципліна «Метрологія, стандартизація та сертифікація у галузі транспортної інфраструктури» та «Бази даних та інформаційні системи» (лист №381/08-24 від 20.03.2024 р.). Також результати дослідження були використані при розробці та виданні двох навчальних посібників «Зарубіжна транспортна географія» (2015 р.) – з грифом Вченої Ради Національного транспортного університету (протокол №9 від 30.10.2014 р.) та «Транспортна географія» (2015 р.) – з грифом МОН (лист №1/11-10061 від 17.07.2015 р.).

Структура дисертації та аналіз змісту її підрозділів

Структура дисертаційної роботи корелює поставленим завданням дослідження, включає вступ, чотири розділи, загальні висновки, список використаних джерел із 153 найменувань та п'яти додатків. Основний текст викладений на 177 сторінках.

У **вступі** обґрутовано актуальність теми дослідження, визначено мету та основні наукові завдання, окреслено предмет та об'єкт дослідження, сформульовано наукову новизну, практичне значення та наведено апробацію отриманих результатів, приведена інформація щодо зв'язку роботи із науково-дослідними роботами.

У **першому розділі** проведено теоретичне дослідження процесів управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі, виконано аналіз діяльності з перевезень вантажів автомобільним транспортом, розглянуті сучасні моделі та методи управління ризиками проектів автотранспортних підприємств, правила попередження та усунення можливих ризиків, визначені концептуальні засади здійснення інформаційного моніторингу для забезпечення процесів постачання вантажів.

У **другому розділі** наведені визначні моделі та методи ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств, розроблено концептуальну модель ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі, а також удосконалено тезаурус термінів та

визначень в області вантажних перевезень і безпеки на транспорті. Крім того, здійснено програмно-конструктивний опис методології розв'язків, конструктивних й технологічних особливостей створення моделей інформаційного моніторингу, алгоритмічного й програмного продуктів діяльності та побудовано математичну модель ризик-орієнтованого управління проєктами розвитку підприємств транспортної галузі.

У третьому розділі обґрунтовано модель інформаційного моніторингу (інформаційної безпеки) процесів доставки вантажів автомобільним транспортом, а також розроблено понятійний апарат дослідження. Удосконалено теоретико-множинні моделі, які дозволяють на семантичному рівні формально описувати множини (практично всі можливі) реальних ситуацій (подій), ризиків, вразливостей та загроз під час здійснення транспортної роботи.

У четвертому розділі запропоновано метод-базовані підходи до удосконалення моделі ризик-орієнтованого управління проєктами розвитку автотранспортних підприємств, які ґрунтуються на використанні теорії нечіткої логіки. Приведені практичні результати впровадження результатів даного дисертаційного дослідження з визначенням показників ефективності.

Аналізуючи зміст дисертації, слід відмітити, що сформульовані у дисертаційній роботі завдання розв'язані повністю, основні наукові висновки та практичні результати, отримані в дослідженні, відповідають поставленим завданням. Наукові результати, визначені в тексті дисертації, та її сутнісний зміст – відображені в авторефераті в повному обсязі.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях із врахуванням встановлених вимог.

Основні теоретичні та практичні положення дисертації опубліковані у 48 публікаціях: 3 статті у виданнях іноземних держав, які включені до міжнародних наукометричних баз, 14 статей у фахових виданнях, 26 праць аprobacійного характеру та 3 публікації, що додатково відображають наукові

результати дисертації, 2 охоронних документів (свідоцтва України про реєстрацію авторського права).

Таким чином, дисидентом повністю виконані вимоги до повноти викладення наукових та прикладних результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Особистий внесок автора дисертації підтверджується публікаціями, в яких дисидентом проаналізовано моделі та методи управління ризиками проектів у транспортній галузі; визначено основну концепцію і сучасні принципи інформаційного моніторингу на транспорті; розглянуто концепцію ризик-орієнтованого управління автотранспортним підприємством та проектами в транспортній галузі в цілому; визначено важливість інформаційного моніторингу процесів на автомобільному транспорті; побудовано декларативно-графічний опис моделі моніторингу процесів доставки вантажів автомобільним транспортом.

Значущість висновків здобувача для науки і практики, можливі конкретні шляхи використання результатів дослідження.

Результати дослідження можуть бути застосовані підприємствами як інструмент для прийняття управлінських рішень при виконанні проектів та програм діяльності підприємств в контексті виявлення та запобігання ризикам.

Результати виконаних досліджень були використані при розробленні Посібника до галузевих будівельних норм з проєктування нежорсткого дорожнього одягу (В.2.3-37641918-559:2019) в частині виконання транспортної роботи при переміщенні будівельних матеріалів, Рекомендацій по створенню системи безпеки транспорту (безпеки руху, польотів, судноплавства, безпеки при актах незаконного втручання, екологічної безпеки, 2006 р.), проєкту Постанови КМУ «Про затвердження Порядку спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів» (дата прийняття 31.10.2007 р. N 1285, шифр документа – 1285-2007-п).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Відзначаючи позитивне враження від дисертаційної роботи Алєксєєнка О.В., слід зауважити наступні дискусійні положення:

1. В роботі потребує уточнення терміну «невизначеність». Що автор має на увазі під цим терміном?

2. В п.1.3 та п.2.1 дослідження йде мова про різні типи транспорту та про мульти modal'ni перевезення. Автору слід було б більш чітко визначити сферу застосування запропонованих ним методів та моделей ризик-орієнтованого управління. Чи застосовні вони до сфери, наприклад, залізничних перевезень вантажів? На які ще підсистеми інфраструктури можуть бути розповсюджені результати наведених наукових досліджень?

3. В розділі 2 розроблені автором визначення доцільно було б звести в одну таблицю, оскільки вони зустрічаються по всьому тексту дисертаційної роботи.

4. На рисунку 3.12 було б доцільно позначити та пояснити зв'язки між елементами запропонованої системи ВАДСУШІ.

5. В розділі 4 слід було зазначити, яким чином формується експертна група фахівців, які оцінюють ризики діяльності транспортного підприємства.

Проте, зазначимо, що дані дискусійні положення не знижують цінності одержаних автором наукових та прикладних результатів.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Алєксєєнка О. В. «Моделі та методи ризик-орієнтованого управління проектами розвитку підприємств транспортної галузі» є завершеним науковим дослідженням, у якому представлене і вирішене актуальне науково-практичне завдання, яке відповідає паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами і програмами, а саме – пунктам 4 та 7 паспорта цієї спеціальності (4 – управління зацікавленими сторонами, ресурсами, цінністю, інтеграцією, комунікацією, змістом, часом, закупівлями, вартістю, якістю, ризиками, змінами, тощо в проектах/ програмах/портфелях

проектів; 7 – управління інформацією в проектах/програмах/портфелях проектів. Інформаційні технології та системи управління проектами/програмами/портфелями).

Дисертаційна робота Алєксєєнка О. В. відповідає пунктам 9, 11–14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою КМУ №567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, що застосовується до дисертаційної роботи Алєксєєнка О. В. у зв'язку з абзацом 2 пункту 3 Постанови КМУ № 567 від 27 липня 2016 р. "Деякі питання діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти" в редакції від 04 квітня 2024 р. та підпункту 7 пункту 2 розділу XV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про вищу освіту", а її автор, Алєксєєнко Олександр Валерійович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами і програмами.

Офіційний опонент:

доцент кафедри автоматизації
та комп’ютерно-інтегрованих
технологій транспорту

Державний університет інфраструктури
та технологій

кандидат технічних наук, доцент
«96» червня 2024 року

I. I. Кульбовський

*Ніжес підписав
засвідчую*